

Adroddiad i'r: Cabinet
Dyddiad y cyfarfod: 24 Ebrill 2018
Aelod/Swyddog Arweiniol: Y Cyng. Julian Thompson-Hill / Richard Weigh, Pennaeth Cyllid
Awdur yr Adroddiad: Steve Gadd, Prif Gyfrifydd
Teitl: Adroddiad Cyllid (Mawrth 2017/18)

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

Mae'r adroddiad yn rhoi manylion am gyllideb refeniw ac arbedion y Cyngor fel y cytunwyd arnynt ar gyfer 2017/18. Mae'r adroddiad hefyd yn rhoi diweddariad cryno o'r Cynllun Cyfalaf yn ogystal â'r Cyfrif Refeniw Tai a'r Cynllun Cyfalaf Tai.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

Pwrpas yr adroddiad yw rhoi diweddariad ar sefyllfa ariannol bresennol y cyngor, a chadarnhau'r cyllidebau gwasanaeth y cytunwyd arnynt ar gyfer 2017/18.

3. Beth yw'r Argymhellion?

Argymhellir bod Aelodau'r Cabinet yn nodi'r cyllidebau a bennwyd ar gyfer 2017/18 a'r cynnydd yn erbyn y strategaeth y cytunwyd arni.

4. Manylion yr Adroddiad

Mae'r adroddiad yn crynhoi cyllideb refeniw'r Cyngor ar gyfer 2017/18 fel y manylir yn **Atodiad 1**. Cyllideb refeniw net y Cyngor yw £189.252m (£185.062m yn 16/17). Rhagwelir y bydd tanwariant o £889k ar gyllidebau Gwasanaethau a Chorfforaethol (£239k y mis diwethaf).

Mae'r mwyafrif o'r symudiad o'r mis diwethaf (£530k) yn ymwneud â chyllidebau a gadwyd yn gorfforaethol, yn enwedig:

- Arian wrth gefn sydd wedi'i ddal yn gorfforaethol ar gyfer pwysau gwasanaeth, nad oedd yn ofynnol neu'n llai na'r hyn a ragwelwyd.
- Mae ffigurau diwedd blwyddyn a gafwyd gan Gronfa Bensiynau Clwyd wedi dangos gostyngiad llawer mwy na'r disgwyl mewn costau pensiwn hanesyddol (yn ymwneud â chyfran y cyngor o rwymedigaethau Cyngor Sir Clwyd). Er bod taliadau pensiwn unigol yn y maes hwn yn parhau i gynyddu, mae nifer y bobl sy'n hawlio yn gostwng dros amser.

Fel yr amlygwyd y mis diwethaf, os bydd sefyllfa'r cyllidebau gwasanaeth a chorfforaethol yn parhau i fod yn danwariant, yna dylid rhoi ystyriaeth ynghylch sut y dylai'r cyngor hwyluso'r tanwariant net. Mae'r addasiadau'n cynnwys:

1. Cynyddu Cronfa Wrth Gefn Blaenoriaethau Corfforaethol i helpu i ddarparu blaenoriaethau.
2. Cyfrannu at Gronfa Wrth Gefn Lliniaru Cyllidebau i helpu i liniaru effaith toriadau i wasanaethau yn 19/20.
3. I helpu i ail-gyflenwi'r cronfeydd wrth gefn a ddefnyddiwyd oherwydd tywydd garw - nid yw'r effaith gyffredinol yn gwbl hysbys ar adeg ysgrifennu'r adroddiad

hwn, gan fod y cyngor wedi ceisio cael arian ychwanegol gan Lywodraeth Cymru.

Mae'r manylion a'r rhagdybiaethau o amgylch cyllidebau gwasanaeth yn aros yn debyg iawn i'r hyn a adroddwyd y mis diwethaf, ac mae'r prif naratif sy'n cefnogi'r asesiad hwn wedi'i gynnwys fel **Atodiad 2**. Fodd bynnag, mae £120k o'r newid o'r mis diwethaf yn ymwneud â Gwasanaethau Eiddo o fewn Cyfleusterau, Asedau a Thai, yn bennaf oherwydd y tywydd garw ym Mawrth, a arweiniodd at oedi mewn gwaith cynnal a chadw wedi'i gynllunio. Mae Cyllid ar hyn o bryd yn gweithio'n galed i gau cyfrifon ariannol i lawr ar gyfer 2017/18, ac mae nifer o elfennau ansicr yn weddill, a all effeithio ar alldro ariannol. Mae'r prif elfennau wedi'u hamlygu isod:

- Arenillion Treth y Cyngor - nid yw ffigurau terfynol arenillion Treth y Cyngor yn hysbys eto nac wedi'u hadrodd, fodd bynnag, mae arwyddion yn dangos y bydd perfformiad ym maes Casglu Treth y Cyngor yn parhau i wella, gan arwain at fwy o arian na'r disgwyl.
- Mae nifer o ddarpariaethau'n cael eu hystyried gyda chynghor gan Swyddfa Archwilio Cymru. Mae'r rhain yn ymwneud yn bennaf o amgylch anghydfodau contract ac ailstrwythuro gwasanaethau, gan arwain at gostau ymadael o bosibl. Gallai'r eitemau hyn ddod i oddeutu £150k o bosibl.
- Er bod Llywodraeth Cymru wedi dangos y bydd arian ar gael i helpu ariannu'r pwysau sy'n ymwneud â'r digwyddiadau tywydd garw diweddar yn rhannol, rydym yn dal i aros am gadarnhad.

Ysgolion - Ar ddiwedd Mawrth, mae'r rhagamcaniad ar gyfer balansau ysgol yn falans diffyg net o £0.844m, sy'n welliant o £0.212m ar y balansau a ddygwyd ymlaen o 2016/17. Roedd y sefyllfa ariannol well ar gyfer ysgolion yn ddisgwyliedig, yn dilyn y cyhoeddiad diweddar gan yr Ysgrifennydd Cabinet dros Addysg, bod arian ychwanegol gan Lywodraeth Cymru (£484k wedi'i ddyrannu i Sir Ddinbych) ar gael i ysgolion i helpu gyda chostau cynnal a chadw a gafwyd yn ystod 2017/18. Y nod oedd ad-dalu ysgolion ar gyfer costau'n gysylltiedig â chynnal a chadw, fel bod modd ail-gyfeirio'r arian at wasanaethau rheng flaen yn ystod y flwyddyn ariannol nesaf. Fel yr amlygwyd y mis diwethaf, roedd disgwyl felly y byddai balansau ysgol diwedd y flwyddyn o fudd, gan fod y grant am gael ei gymhwyso i wariant a oedd wedi'i beri gan Ysgolion eisoes. Mae cyllidebau ysgolion sydd heb eu dirprwyo yn tanwario o £146k ar hyn o bryd (£79k y mis diwethaf), oherwydd y gostyngiad mewn rhwymedigaethau pensiwn hanesyddol ers cyfnod Cyngor Sir Clwyd.

Rheoli'r Trysorlys - Ar ddiwedd mis Mawrth, roedd cyfanswm benthyciadau'r cyngor yn £206.192m ar gyfradd gyfartalog o 4.41%. Roedd balansau buddsoddi yn £12.6m ar gyfradd gyfartalog o 0.28%.

Mae crynodeb o **Gynllun Cyfalaf** y Cyngor yn **Atodiad 3**. Mae'r cynllun cyfalaf a gymeradwywyd yn £39.2m ac mae'r gwariant hyd yma yn £37m. Hefyd yn Atodiad 3 mae'r gwariant arfaethedig o £16.645m ar y Cynllun Corfforaethol. Mae **Atodiad 4** yn cynnwys diweddariad ar y prif brosiectau sydd wedi eu cynnwys yn y Cynllun Cyfalaf cyffredinol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

Mae rheoli cyllidebau refeniw a chyfalaf y Cyngor yn effeithiol a chyflawni'r strategaeth gyllidebol y cytunwyd arni yn sylfaen i weithgarwch ym mhob maes, gan gynnwys blaenoriaethau corfforaethol.

6. Faint fydd yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

Mae costau a goblygiadau wedi'u cynnwys ym Manylion yr Adroddiad (Adran 4) ac Atodiadau 1-4.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

Cynhaliwyd Asesiad Lles ar elfen arbedion effeithlonrwydd cynigion y gyllideb a chyflwynwyd yr asesiad i'r Cyngor ar 31 Ionawr. Daeth yr Asesiad i'r casgliad bod y cynigion effeithlonrwydd naill ai'n gadarnhaol neu'n niwtral o'u hasesu yn erbyn y saith nod lles.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi eu cynnal gyda'r Pwyllgor Archwilio ac eraill?

Yn ogystal â'r adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Llywodraethu Corfforaethol, mae proses y gyllideb wedi ei hystyried gan gyfarfodydd y Tîm Gweithredol Corfforaethol, yr Uwch Dîm Arweinyddiaeth, Briffio'r Cabinet a Briffio'r Cyngor. Cynhaliwyd gweithdai cyllideb rheolaidd gydag aelodau etholedig i archwilio cyllidebau gwasanaeth ac ystyried y cynigion o ran y gyllideb. Hysbyswyd yr holl aelodau o staff am y broses o osod y gyllideb ac ymgynghorwyd yn llawn â staff sy'n cael eu heffeithio neu bwriedir gwneud hynny, yn unol â pholisïau a gweithdrefnau Adnoddau Dynol y Cyngor. Ymgynghorwyd ag Undebau Llafur drwy'r Cydbwyllgor Ymgynghorol Lleol.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

Mae'n bwysig bod gwasanaethau'n parhau i reoli cyllidebau'n ddoeth a bod unrhyw arian dros ben o fewn y flwyddyn yn cael ei ystyried yng nghyd-destun y sefyllfa ariannol tymor canolig, yn arbennig o ystyried graddfa'r gostyngiadau y mae'n ofynnol eu gwneud yn y gyllideb yn ystod y ddwy neu dair blynedd nesaf.

Mae pwysau penodol yn amlwg mewn cyllidebau gofal cymdeithasol (Oedolion a Phlant). Fodd bynnag, mae effeithiau'r pwysau hwn wedi cael eu hariannu gan y buddsoddiad mewn pwysau gwasanaethau yn ystod cyllideb 17/18, ad-dalu cronfeydd wrth gefn gwasanaethau ar ddiwedd blwyddyn a rhyddhau cronfeydd corfforaethol i gyd-fynd ag unrhyw orwariant sy'n weddill. Mae sefyllfa'r ddau wasanaeth yn cael ei monitro'n ofalus ac wedi ei hystyried fel rhan o broses y gyllideb ar gyfer 2018/19. Esboniodd Gweithdai Cyllideb yn yr hydref sefyllfa'r gwasanaethau hyn i holl Aelodau Cyngor Sir Ddinbych a oedd yn bresennol, a chytunwyd ar y pwysau ariannu gan y Cyngor ar 30 Ionawr. Mae rhagor o waith ar y gweill i asesu goblygiadau ariannol y pwysau hwn ar y Cynllun Ariannol Tymor Canolig.

Bydd y sefyllfa o ran Balansau Ysgolion yn cael ei monitro'n agos, gydag adroddiadau i'r Aelodau bob mis. Mae Cyllid Addysg yn gweithio'n agos iawn gydag ysgolion i ddatblygu cynlluniau cadarn ac, yn ogystal, mae prif ac uwch swyddogion Addysg a Chyllid yn cyfarfod yn rheolaidd i adolygu'r cynlluniau hynny a chymryd unrhyw gam gweithredu yn ôl yr angen. Mae'r gyllideb a gytunwyd gan y Cyngor ar gyfer 2018/19 yn cynnwys buddsoddiad o £1.8 miliwn yng nghyllidebau dirprwyedig ysgolion.

10. Pa risgiau sydd yna ac oes yna unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

Mae hwn yn parhau yn gyfnod ariannol heriol a bydd methu cyflawni'r strategaeth a gytunwyd o ran y gyllideb yn rhoi pwysau ychwanegol ar wasanaethau yn y blynyddoedd ariannol presennol ac yn y dyfodol. Bydd monitro a rheoli'r gyllideb yn effeithiol yn helpu i sicrhau bod y strategaeth ariannol yn cael ei chyflawni.

11. Pŵer i wneud y Penderfyniad

Dan Adran 151 Deddf Llywodraeth Leol 1972, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol wneud trefniadau ar gyfer gweinyddu eu materion ariannol yn briodol.